

20.02.2016

Intymne tematy wyobraźni w dramatach Juliusza Słowackiego

Autor: Jędrzej Wijas

Dziedzina: Krytyka i interpretacja literacka

Instytucja: Instytut Badań Literackich PAN

Promotorzy: Marta Zofia Piwińska-Tarn

Recenzenci: Jacek Michał Brzozowski, Kwiryna Ziemia

Rozprawa poświęcona jest twórczości Juliusza Słowackiego. Przedmiotem badania są w szczególności dramaty romantycznego poety, począwszy od pierwszego - "Mindowe", poprzez znane i popularne - "Kordian", "Balladyna" aż do jednego z ostatnich - "Zawiszy Czarnego".

Ostatni z dramatów Słowackiego, "Samuel Zborowski" nie jest przedmiotem interpretacji. Składa się na to kilka przyczyn: specyficzny, amorficzny i dziwny kształt tego dzieła, luźno powiązany z gatunkiem dramatycznym oraz dominacja mistycznej ideologii. Wymaga ono osobnego i odmiennego podejścia naukowego.

Głównym celem badań było opisanie specyfiki przestrzeni intymnej w romantycznej dramaturgii, na przykładzie twórczości Juliusza Słowackiego. Kobieca przestrzeń w dramatach jest znacząca ze względu na napięcie, jakie tworzy z tym, co spoczywa poza nią. Owa "inna przestrzeń", inna niż kobieca czy intymna, może być rozumiana jako męska, lecz jest to uproszczenie. Należy ją pojmować na wiele sposobów: jako publiczną (w przeciwieństwie do domowej), jako sferę wojny i zniszczenia (w opozycji do pokojowej przestrzeni kobiecej kreacji), jako miejsce, gdzie dominuje wielka, głośna, oparta na przemocy ideologia w kontraście do matczynego szeptu, gdzie miłość macierzyńska jest głównym tonem. Owo napięcie zarysowało się jako prawdziwe wyzwanie. Pokazało swój potencjał interpretacyjny w każdym dziele, jako ich "wspólny mianownik".

Klucz do opisu napięcia i zmagania między tymi dwiema sferami leżał właśnie w sferze intymnej, w jej wyjątkowo mocnej pozycji w wyobraźni poetyckiej Juliusza Słowackiego. Stąd też metoda krytyki tematycznej okazała się najbardziej stosowna jako narzędzie badań.

Ośrodkiem wyobraźni intymnej Słowackiego jest figura matki, która buntuje się przeciwko Bogu, jeśli ten zamierza zabić jej dziecko (ten temat przeszedł z listów Słowackiego i jego matki, Salomei Becu, do literatury). Poeta rozumie tę postawę jako synonim prowadzonej do końca walki przeciwko każdej potędze, walki toczonej

Biuletyn Polonistyczny

w imię absolutnej, macierzyńskiej miłości. Jedynie to uczucie ma w sobie siłę, by wyrócić zastany porządek społeczny.

Ogólnie, rozprawa składa się z 12 rozdziałów, każdy z nich poświęcony jest jednemu dramatowi (poza jednym, poświęconym "Fantazemu", "Krakowi" i "Złotej Czaszce" - są to dramaty nieukończone). Wszystkie utwory omówione są w porządku chronologicznym.

Data otwarcia przewodu: 27.04.2010

Termin zakończenia pracy: 04.12.2012

Słowa kluczowe: Romantyzm, dramat, wyobraźnia poetycka, Słowacki Juliusz